A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2024. december 19.*

„Előzetes döntéshozatal – Vámunió – 952/2013/EU rendelet – Uniós Vámkódex – 15. cikk – Információnyújtás a vámhatóságok számára – A vámjogszabályok megsértése – 42. cikk – Hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciók – 2005/212/IB kerethatározat – A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyontárgyak és az elkövetéshez használt eszközök elkobzása – A 2. cikk (1) bekezdése – Elkobzás – Az áruk vámértéke 100%-a és 200%-a közötti összegnek megfelelő pénzbírság kiszabását és ezen áruknak a tulajdonostól függetlenül történő elkobzását előíró nemzeti szabályozás”

A C-717/22. és C-372/23. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Rayonen sad Svilengrad (szvilengradi kerületi bíróság, Bulgária) (C-717/22) és az Administrativen sad – Haskovo (haszkovói közigazgatási bíróság, Bulgária) (C-372/23) a Bírósághoz 2022. november 23-án, illetve 2023. június 13-án érkezett, 2022. november 10-i, illetve 2023. június 1-jei határozataival terjesztett elő

a **„SISTEM LUX” OOD** (C-717/22),

VU (C-372/23)

és

a **Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas**

között,

a **Rayonna prokuratura – Haskovo, Teritorialno otdelenie – Svilengrad** (C-717/22),

az **Okrazhna prokuratura – Haskovo** (C-372/23)

részvételével folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Jürimäe, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a harmadik tanács bírájaként eljárva, N. Jääskinen (előadó), M. Gavalec és N. Piçarra bírák,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a „SISTEM LUX” OOD képviseletében I. A. Ivanov advokat,

– a Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas képviseletében V. Stefanov,

– a bolgár kormány képviseletében T. Mitova, S. Ruseva és R. Stoyanov, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében S. Baeyens és P. Cottin, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében A. Pérez-Zurita Gutiérrez, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: A. Collabolletta és F. Meloncelli avvocati dello Stato,

– a lett kormány képviseletében J. Davidoviča, K. Pommere és I. Romanovska, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében F. Moro és I. Zaloguin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. május 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat (HL 2005. L 68., 49. o.) 1. cikke negyedik franciabekezdésének és 2. cikke (1) bekezdésének, 5. cikke 3. pontjának, 15. cikkének, valamint 42. cikke (1) és (2) bekezdésének, az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.; a továbbiakban: Uniós Vámkódex) 2. cikke 4. pontjának, a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 39. o.) 2. cikke 4. pontjának, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikke (1) bekezdésének, 41. cikkének és 49. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket egyrészt a „SISTEM LUX” OOD (a továbbiakban: Sistem Lux), szerbiai székhelyű társaság és a Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas (burgaszi vámigazgatóság, Bulgária; a továbbiakban: vámigazgatóság) (C-717/22. sz. ügy), valamint VU szerb állampolgárságú

magánszemély és a vámigazgatóság (C-372/23. sz. ügy) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, másrészt pedig VU-val szemben csempészet miatt közigazgatási szankciót előíró és a Sistem Lux e csempészet tárgyát képező áruinak elkobzásáról szóló határozat tárgyában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2005/212 kerethatározat

3 A 2005/212 kerethatározat (1) preambulumbekezdése kimondja:

„A határokon átnyúló szervezett bűnözés fő indítéka az anyagi haszonszerzés. Következésképpen, az ilyen bűncselekmények megelőzésére és leküzdésére irányuló törekvések akkor lehetnek hatékonyak, ha azok a bűncselekményekből származó jövedelmek felkutatására, biztosítására, lefoglalására és elkobzására összpontosítanak. […]”

4 E kerethatározat „Fogalommeghatározások” című 1. cikkének negyedik franciabekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E kerethatározat alkalmazásában:

[…]

– »elkobzás« bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez.”

5 Az említett kerethatározat „Elkobzás” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására.

[…]”

Az Uniós Vámkódex

6 Az Uniós Vámkódex „Információnyújtás a vámhatóságok számára” című 15. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) A vámalakiságok elvégzésében vagy a vámellenőrzésekben közvetve vagy közvetlenül érintett személyek kötelesek a vámhatóságok kérésére, az előírt határidőn belül a megfelelő formában a vámhatóságok rendelkezésére bocsátani a szükséges okmányokat és információkat, valamint megadni részükre a vámalakiságok vagy vámellenőrzések végrehajtásához szükséges segítséget.

(2) A vám-árunyilatkozat, az átmeneti megőrzési árunyilatkozat, a belépési gyűjtő árunyilatkozat, a kilépési gyűjtő árunyilatkozat, az újrakiviteli árunyilatkozat vagy újrakiviteli értesítés vámhatóságoknak történő benyújtásával, vagy az engedély vagy bármely más határozat iránti kérelem benyújtásával az érintett személy felelősséggel tartozik a következőkért:

a) az árunyilatkozatban, értesítésben vagy kérelemben megadott információ pontossága és teljessége;

b) az árunyilatkozatot, értesítést vagy kérelmet alátámasztó okmányok hitelessége, pontossága és érvényessége;

c) adott esetben a szóban forgó áruknak az érintett vámeljárás alá vonásával, illetve az engedélyezett műveletek lefolytatásával kapcsolatos összes kötelezettség teljesítése.

Az első albekezdés a vámhatóságok által megkövetelt vagy a vámhatóságok számára megadott, bármilyen más formátumú információnyújtásra is vonatkozik.

Amikor a 18. cikkben említett módon az érintett személy vámjogi képviselője nyújtja be az árunyilatkozatot vagy az értesítést, a kérelmet vagy az információt, a vámjogi képviselőre is vonatkoznak a jelen bekezdés első albekezdésében megállapított kötelezettségek.”

7 E kódex „Szankciók alkalmazása” című 42. cikke kimondja:

„(1) Minden tagállamnak rendelkeznie kell a vámjogszabályok betartásának elmulasztásáért kiszabott szankciókról. Az ilyen szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.

(2) Amennyiben igazgatási szankciók alkalmazására kerül sor, azok többek között a következők közül az egyik, vagy mindkét formát ölthetik:

a) a vámhatóságok által kiszabandó pénzbírság, beleértve adott esetben a büntetőjogi szankció helyébe lépő vagy azt felváltó pénzfizetési kötelezettséget;

b) az érintett személy által birtokolt valamely engedély visszavonása, felfüggesztése vagy módosítása.

[…]”

8 Az említett kódex 79. cikkének („Szabályok be nem tartása miatt keletkezett vámtartozás”) (1) bekezdése előírja:

„Behozatalivám-köteles áruk esetében behozatalivám-tartozás keletkezik az alábbiak bármelyikének be nem tartása esetén:

a) az egyik olyan kötelezettség, amelyet a vámjogszabályok a nem uniós áruknak az Unió vámterületére való belépésével, vámfelügyelet alóli elvonásával, vagy ezen áruknak azon a területen való szállításával, feldolgozásával, tárolásával, átmeneti megőrzésével, ideiglenes behozatalával vagy az azokról történő rendelkezéssel kapcsolatban állapítanak meg;

b) egy, az áruknak az Unió vámterületén belüli meghatározott célra történő felhasználásával kapcsolatos, jogszabályban megállapított kötelezettség;

c) egy olyan feltétel, amely a nem uniós áruk vámeljárás alá vonására vagy – az áruk meghatározott célra történő felhasználása alapján – nulla vagy csökkentett behozatalivám-tétel megadására vonatkozik.”

9 Ugyanezen kódexnek „Az árukra vonatkozó vám-árunyilatkozat és az uniós áruk vámfelügyelete” című 158. cikke a következőképpen szól:

„(1) Minden, vámeljárás alá vonásra szánt áruról – a vámszabad-területi eljárást kivéve – az adott vámeljárásnak megfelelő vonatkozó vám-árunyilatkozatot kell benyújtani.

(2) Meghatározott – a 6. cikk (3) bekezdésében említettektől eltérő – esetekben a vám-árunyilatkozat elektronikus adatfeldolgozási eljárástól eltérő módon is benyújtható.

(3) A kivitelre, uniós belső árutovábbításra vagy passzív feldolgozásra bejelentett uniós áru vámfelügyelet alatt áll az (1) bekezdésben említett vám-árunyilatkozat elfogadásától számítva addig az időpontig, amíg kiszállítják az Unió vámterületéről, vagy azt az államnak felajánlják, vagy megsemmisítik, vagy a vám-árunyilatkozatot érvénytelenítik.”

10 Az Uniós Vámkódex „A vámhatóságok által foganatosítandó intézkedések” című 198. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) A vámhatóságoknak minden szükséges intézkedést meg kell hozniuk – beleértve az elkobzást és az értékesítést vagy a megsemmisítést is – az árukról történő rendelkezés érdekében a következő esetekben:

a) ha a vámjogszabályok által a nem uniós áruknak az Unió vámterületére való beléptetésével kapcsolatban megállapított kötelezettségek egyikét nem teljesítették, vagy az árukat a vámfelügyelet alól kivonták;

[…]”

11 E kódexnek „Az uniós árutovábbítási eljárás jogosultjának, valamint az uniós árutovábbítási eljárás keretében szállított áruk fuvarozójának és címzettjének kötelezettségei” címet viselő 233. cikke előírja:

„(1) Az uniós árutovábbítási eljárás jogosultja felel a következők összességéért:

a) az áruk sértetlen vám elé állítása és a megkövetelt információk rendelkezésre bocsátása a rendeltetési vámhivatalnál az előírt határidőn belül és az azonosítás biztosítására a vámhatóság által hozott intézkedések betartásával;

[…]

(3) Az áruk fuvarozója vagy címzettje, aki abban a tudatban veszi át az árukat, hogy azokat uniós árutovábbítási eljárás keretében szállítják, szintén felel azért, hogy az árut az előírt határidőn belül sértetlenül és az azonosítás biztosítására a vámhatóság által hozott intézkedések megfelelő betartásával, a rendeltetési vámhivatalnál vám elé állítsák.”

12 Az említett kódex „Külső árutovábbítás” című 226. cikke kimondja:

„(1) A külső árutovábbítási eljárás lehetővé teszi a nem uniós áruknak az Unió vámterületén belül egy adott pontról egy másikra történő szállítását, anélkül, hogy a következők bármelyike vonatkozna rájuk:
a) behozatali vám;
b) egyéb terhek az egyéb vonatkozó hatályban lévő rendelkezések szerint;
c) kereskedelempolitikai intézkedések, amennyiben azok nem tiltják az áruknak az Unió vámterületére való belépést. illetve az onnan való kilépést

(2) Meghatározott esetekben uniós árukat külső árutovábbítási eljárás alá kell vonni.

[…]”

A 2014/42 irányelv

13 A 2014/42 irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikkének 4. pontja ekképp rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

4) »elkobzás«: valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés.”

14 Ezen irányelvnek „A 98/699/IB együttes fellépésnek, valamint a 2001/500/IB és a 2005/212/IB kerethatározat egyes rendelkezéseinek felváltása” című 14. cikke (1) bekezdése előírja:

„Ezen irányelv felváltja a [Tanács által az Európai Uniót létrehozó szerződés K.3. cikke alapján elfogadott, a pénzmosásról, az elkövetéshez használt eszközök, valamint a bűncselekményekből származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, zárolásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, 1998. december 3-i] 98/699/IB együttes fellépést [(HL 1998. L 333., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 1. kötet, 97. o.)], a [pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló, 2001. június 26-i 2001/500/IB tanácsi kerethatározat (HL 2001. L 182., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 200. o.)] 1. cikkének a) pontját, valamint 3. és 4. cikkét, továbbá a [2005/212 kerethatározat] 1. cikkének első négy franciabekezdését és 3. cikkét azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, az e kerethatározatoknak a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó határidővel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.”

A helyes hivatali magatartás európai kódexe

15 A 2001. szeptember 6-i parlamenti határozattal (HL 2002 C 72 E, 331. o.) jóváhagyott, a helyes hivatali magatartás európai kódexének „A hatalommal való visszaélés tilalma” című 7. cikke értelmében:

„A hatásköröket kizárólag abból a célból lehet gyakorolni, amelyekre a vonatkozó rendelkezések felhatalmazást adnak. A tisztviselő különösen köteles tartózkodni attól, hogy e hatásköröket olyan célra használja, amelynek nincs jogalapja, vagy amely nem áll összhangban a közérdekkel.”

A bolgár jog

A vámtörvény

16 A Zakon za mitnitsitének (vámtörvény, a DV 1998. február 6-i 15. száma) az alapügy tényállására alkalmazandó változata (a továbbiakban: vámtörvény) 231. cikke előírja:

„A közigazgatási szankciót kiszabó határozatokat az Agentsia »Mitnitsi« (vámhivatal, Bulgária) igazgatója vagy az általa kijelölt tisztviselők hozzák meg.”

17 E törvény 233. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Az a személy, aki a vámhatóság tudta vagy engedélye nélkül visz vagy szállít át árut az országhatáron, vagy erre kísérletet tesz – amennyiben a cselekmény nem bűncselekmény –, csempészet miatt az áru behozatali vámértéke, illetve kivitel esetén ezen áruk értéke 100–200%-ának megfelelő összegű pénzbírsággal büntetendő.

[…]

(6) A vámhatóság a csempészet tárgyát képező árut a tulajdonos személyére tekintet nélkül lefoglalja az állam javára, ha pedig az áru nem található meg, illetve a vámfelügyelet alól kivonták, [az elkövető] az áru behozatali vámértékének, illetve kivitel esetén ezen áruk értékének megfelelő összegű bírsággal büntetendő.

[…]”

A közigazgatási szabálysértésekről és szankciókról szóló törvény

18 A zakon za administrativnite narushenia i nakazania (a közigazgatási szabálysértésekről és szankciókról szóló törvény; a DV 1969. november 28-i 92. száma) 7. cikke értelmében:

„(1) Bűnösség áll fenn valamely szabálysértésnek minősülő cselekmény miatt, ha azt akár szándékosan, akár nem szándékosan követik el.

(2) A nem szándékosan elkövetett cselekmények kizárólag a kifejezetten szabályozott esetekben nem büntethetők.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

C-717/22. sz. ügy

19 2021. május 28-án a bolgár–török határon lévő Kapitan Andreevo (Bulgária) vámellenőrző pont egyik vámtisztviselője egy félpótkocsit ellenőrzött, amely tizenhárom, Törökországban berakodott alumíniumprofilból álló csomagot szállított.

20 A vámtisztviselő ellenőrizte VU, az e kamion vezetője által bemutatott vámokmányokat, és megállapította, hogy a szállított csomagok közül nyolcat, amelyek a Sistem Luxhoz tartoztak, nem jelentettek be a kísérő okmányokban.

21 A vámtörvény 233. cikkének (1) bekezdése alapján szabálysértési eljárás indult, amelynek végén megállapítást nyert, hogy VU, jóllehet jelen volt a rakomány berakodása és mérlegelése során, nem tett eleget azon, nemzetközi fuvarozást végző gépjárművezetőként őt terhelő kötelezettségnek, hogy megismerje a részére benyújtott iratokat, és ellenőrizze többek között a ténylegesen szállított áruknak való megfelelésüket.

22 Következésképpen a szabálysértési hatóság úgy ítélte meg, hogy VU azáltal, hogy a szóban forgó alumíniumprofilokat a vámhatóságok tudta és engedélye nélkül szállította át a bolgár határon, gondatlanságból követte el a vámtörvény 233. cikkének (1) bekezdése szerinti szabálysértést. Ezért e hatóság csempészet miatt 73 140,06 bolgár leva (BGN) (hozzávetőleg 37 400 euró) összegű bírságot szabott ki rá, amely a nyolc be nem jelentett csomagban található alumíniumprofilok vámértékének felelt meg. E hatóság a vámtörvény 233. cikkének (6) bekezdése alapján elrendelte továbbá ezen alumíniumprofiloknak az állam javára történő elkobzását.

23 A Sistem Lux e körülményekre tekintettel indított keresetet a kérdést előterjesztő bíróság, a Rayonen sad Svilengrad (szvilengradi kerületi bíróság, Bulgária) előtt az említett alumíniumprofilok elkobzását elrendelő határozattal szemben.

24 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a vámtörvény 233. cikkének (6) bekezdése, amely a csempészet tárgyát képező termékek azok tulajdonosától függetlenül történő elkobzását írja elő, ellentétes lehet az uniós jog rendelkezéseivel, ha e termékek a szabálysértés elkövetőjétől eltérő személy tulajdonát képezik, vagy ha az elkövető gondatlanságból követte el ezt a jogsértést.

25 E bíróság továbbá megjegyzi, hogy az uniós joggal ellentétes lehet az előző pontban említetthez hasonló nemzeti rendelkezés is, mivel az elkobzás, amely a csempészet miatt kiszabott bírságon felül további szankciónak minősül, sértheti az Uniós Vámkódexnek a Charta 49. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 42. cikke (1) bekezdésében rögzített arányosság elvét. Egy ilyen rendelkezés ellentétes lehet a Charta 17. cikkének (1) bekezdésében foglalt, azon mindenkit megillető joggal is, hogy az általa szerzett tulajdonát birtokolja.

26 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a vámtörvény 233. cikkének (6) bekezdésében előírt elkobzási intézkedés összeegyeztethető-e az Uniós Vámkódex 42. cikkének (2) bekezdésével, amennyiben az a vámjogszabályok megsértése esetén alkalmazható közigazgatási szankciók kimerítő felsorolását tartalmazza, valamint a 2005/212 kerethatározat 1. cikkének negyedik franciabekezdésével és 2. cikkének (1) bekezdésével, továbbá a 2014/42 irányelv 2. cikkének 4. pontjával, amelyek megakadályozzák, hogy ilyen intézkedést egy közigazgatási hatóság rendeljen el.

27 E körülmények között a Rayonen sad Svilengrad (szvilengradi kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az [az Uniós Vámkódex] 42. cikkének – a vámjogszabályok betartásának elmulasztásáért kiszabható közigazgatási szankciók típusait kimerítően felsoroló – (2) bekezdését a [Charta] 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy elfogadhatatlan a vámtörvény 233. cikkének (6) bekezdésében foglalthoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely kiegészítő jellegű közigazgatási szankcióként a jogsértés

tárgyának elkobzását (tulajdontól való megfosztás az állam javára) írja elő? Elfogadható-e a jogsértés tárgyának elkobzása azokban az esetekben, amelyekben az elkobzott dolog a jogsértőtől eltérő személy tulajdonában áll?

2) Úgy kell-e értelmezni a [e kódex] 42. cikkének (1) bekezdését a Charta 49. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben, hogy a [vámtörvény] 233. cikkének (6) bekezdésében foglalthoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a »bírság« szankció mellett kiegészítő jellegű szankcióként a jogsértés tárgyának elkobzását (tulajdontól való megfosztás az állam javára) írja elő, a tulajdonhoz való jogba történő aránytalan, szankcionáló és a követett jogszerű céllal arányban nem álló beavatkozásként elfogadhatatlan a következő esetekben: általánosságban azokban az esetekben, amelyekben a jogsértés tárgyát képező elkobzott dolog a jogsértő tulajdonában áll, és azokban az esetekben, amelyekben az említett dolog a jogsértőtől eltérő harmadik személy tulajdonában áll, és különösen azokban az esetekben, amelyekben az elkövető nem szándékosan, hanem gondatlanságból követte el a jogsértést?

3) Úgy kell-e értelmezni a 2005/[212] kerethatározat 2. cikke (1) bekezdésének rendelkezéseit a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben és a Bíróság 2021. [január] 14-i Okrazhna prokuratura – Haskovo és Apelativna prokuratura – Plovdiv ítéletére (C 393/19, EU:C:2021:8) tekintettel *argumentum a fortiori* útján, hogy az említett rendelkezések olyan esetekre is vonatkoznak, amelyekben a cselekmény nem bűncselekménynek, hanem közigazgatási szabálysértésnek minősül, minek körében a kettő közötti különbség csupán a csempészet tárgyának az ítélkezési gyakorlat által elfogadott értékén alapuló »nagy mennyiségben« kritériumban áll[?] Úgy kell-e értelmezni ebben az esetben a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212 kerethatározat 1. cikkének negyedik franciabekezdését és a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 4. pontját, hogy az »elkobzás« fogalma kifejezetten olyan büntetést vagy intézkedést jelent, amelyet bíróságnak kell kiszabnia, és amelyet nem rendelhet el közigazgatási hatóság, és ebben az értelemben elfogadhatatlan-e a vámtörvény 233. cikkének – annak 231. cikkével összefüggésben értelmezett – (6) bekezdésében foglalthoz hasonló nemzeti szabályozás[?]”

C-372/23. sz. ügy

28 Meg kell állapítani, hogy a C-372/23. sz. ügy alapeljárása ugyanazon tényállásból ered, mint a C-717/22. sz. ügyé, amely tényállás a jelen ítélet 19–22. pontjában került kifejtésre.

29 VU a Rayonen sad Svilengrad (szvilengradi kerületi bíróság) előtt vitatta azt a szabálysértési határozatot, amely 73 140,06 BGN összegű vámbírságot szabott ki vele szemben, és elrendelte a szóban forgó áruknak az állam javára történő elkobzását.

30 E bíróság azzal az indokkal hagyta helyben e határozatot, hogy VU ténylegesen szállította ezeket az árukat, és azokat a vámhatóságok tudta és engedélye nélkül hozta be Bulgária területére, mivel nem tett eleget azon előzetes kötelezettségének, hogy ezen árukat ne szóban, hanem írásban jelentse be, tehát megvalósult a vámtörvény 233. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „csempészet” közigazgatási szabálysértése. Ezenkívül megállapította, hogy VU megsértette

gondossági kötelezettségét, amely a szabálysértésekről és a közigazgatási szankciókról szóló törvény 7. cikke értelmében vett „bűnösség” egyik formája, annak ellenére, hogy nem szándékos jellegű.

31 VU fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben az Administrativen sad – Haskovóhoz (haszkovói közigazgatási bíróság, Bulgária), a kérdést előterjesztő bírósághoz. Ez utóbbi bíróság előtt VU azt állítja, hogy nem szándékosan sértette meg a szóban forgó áruk írásbeli bejelentésére vonatkozó kötelezettségét, és így nem követte el a csempészet bűncselekményét, amely a szándék fennállását feltételezi.

32 VU arra is hivatkozik, hogy a vámellenőrzés során a vámtisztviselők nem igazodtak a helyes hivatali magatartás európai kódexének 6–10. cikkéhez, és elsősorban e kódex 7. cikkét sértették meg, amikor megállapították a felelősségét.

33 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy kétségei vannak a vámtörvény 233. cikke (1) bekezdésének az uniós joggal való összeegyeztethetőségét illetően, mivel ez utóbbi rendelkezés nem tesz különbséget aszerint, hogy a csempészetet szándékosan követték-e el, vagy sem. Erre figyelemmel e bíróság úgy véli, hogy a nemzeti szabályozást is összeegyeztethetőnek lehet tekinteni a Charta 49. cikkének (3) bekezdésével, mivel a közigazgatási szabálysértések kisebb társadalmi veszélyességet jelentenek, mint a bűncselekmények. Ezenkívül az említett bíróság megállapítja, hogy a vámtörvény 233. cikkének (1) bekezdése egy olyan szankció kiszabását írja elő, amely az áruk vámértékének 100%-a és 200%-a között mozoghat, ennek megfelelően a közigazgatási szankciót kiszabó hatóság e rendelkezést az adott ügy valamennyi tényének és körülményének figyelembevételével alkalmazza, az elkövetett jogsértés szándékos vagy nem szándékos voltát is ideértve.

34 E körülmények között az Administrativen sad – Haskovo (haszkovói közigazgatási bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a[z uniós Vámkódex] 42. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 15. cikkét, hogy azzal ellentétes a [vámtörvénynek] [a közigazgatási szabálysértésekről és szankciókról szóló törvény] 7. cikkével összefüggésben értelmezett 233. cikke (1) bekezdésében foglaltakhoz hasonló nemzeti szabályozás, amely a nem szándékosan elkövetett csempészet szankcionálását írja elő az államhatárt átlépő árukra vonatkozó vám-árunyilatkozat előírt formájának be nem tartásával, a kellő gondosság elmulasztása miatt elkövetett vámjogsértés esetén? Elfogadható-e olyan nemzeti szabályozás, amely ilyen esetekben lehetővé teszi, hogy a jogsértést gondatlanságból elkövetett csempészetnek minősítsék, vagy a szándékosság a csempészet kötelező tényállási eleme?

2) Úgy kell-e értelmezni [e kódex] 42. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint a [vámtörvény] a közigazgatási szabálysértésekről és szankciókról szóló törvény 7. cikkével összefüggésben értelmezett 233. cikkének (1) bekezdése, amely szerint a »csempészet« fogalma alá tartozó első, akár szándékosan, akár gondatlanságból elkövetett jogsértés ugyanolyan típusú és összegű szankcióval, nevezetesen a jogsértés tárgya vámértékének 100%-a és 200%-a közötti »bírsággal« büntetendő?

3) Úgy kell-e értelmezni a[z említett kódex] 42. cikkének (2) bekezdését, hogy azzal ellentétes a [vámtörvény] 233. cikkének (6) bekezdéséhez hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely kiegészítő jellegű közigazgatási szankcióként a jogsértés tárgyát képező olyan áruk vagy tárgyak elkobzásáról (tulajdontól való megfosztás az állam javára) rendelkezik, amelyek birtoklása nem tiltott? Elfogadható-e a jogsértés tárgyának elkobzása azokban az esetekben, amelyekben az elkobzott dolog a jogsértőtől eltérő személy tulajdonában áll?

4) Úgy kell-e értelmezni [ugyanezen kódex] 42. cikkének [a Charta] 49. cikke (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdését, hogy a [vámtörvény] 233. cikkének (6) bekezdésében foglalthoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a »bírság« szankció mellett kiegészítő jellegű szankcióként a jogsértés tárgyát képező olyan áruk vagy dolgok elkobzását (tulajdontól való megfosztás az állam javára) írja elő, amelyek birtoklása nem tiltott, a tulajdonhoz való jogba történő aránytalan, szankcionáló és a követett jogszerű céllal arányban nem álló beavatkozásként elfogadhatatlan a következő esetekben: általánosságban azokban az esetekben, amelyekben a jogsértés tárgyát képező elkobzott vagyontárgy a jogsértő tulajdonában áll, és azokban az esetekben, amelyekben az említett vagyontárgy a jogsértőtől eltérő harmadik személy tulajdonában áll, és különösen azokban az esetekben, amelyekben a jogsértő nem szándékosan, hanem gondatlanságból követte el a jogsértést?”

5) Úgy kell-e értelmezni [az Uniós Vámkódexnek] a [Charta] 41. cikkével összefüggésben értelmezett 5. cikke 3. pontját, hogy a vámellenőrzéseket végző hatóságoknak be kell tartaniuk a helyes hivatali magatartás európai kódexének rendelkezéseit, különösen annak 6–10. cikkét, és hogy elfogadhatatlan a vámtörvénynek a közigazgatási szabálysértésekről és szankciókról szóló törvény 7. cikke (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 233. cikke (1) bekezdésében foglaltakhoz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a ZM 233. cikkének (6) bekezdése alapján a vámjogszabályokat formálisan és gondatlanságból megsértő személyekkel szemben a szándékos magatartást büntető szankciókat lehet kiszabni, és a jogsértés harmadik személy tulajdonát képező tárgyának az állam javára történő elkobzását lehet elrendelni anélkül, hogy a gondatlanul cselekvő személyt előzetesen tájékoztatták volna arról, hogyan kell a jogszabályoknak megfelelő magatartást tanúsítania, és hogyan kell az Európai Unió külső határán történő áruszállításhoz szükséges okmányait a jogszabályban előírt módon megfelelően kitöltenie?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

35 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság megadja számukra az uniós jog értelmezéséhez azokat a támpontokat, amelyek az általuk eldöntendő jogvita megoldásához szükségesek (2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szolgál ezen eljárás alapjául, a nemzeti bíróságnak magában a határozatban kell kifejtenie az alapeljárás ténybeli és jogszabályi hátterét, és meg kell adnia a szükséges magyarázatot az értelmezni kért uniós rendelkezések kiválasztásának okaira, valamint az e rendelkezések és az elé terjesztett jogvitára alkalmazandó nemzeti jog közötti kapcsolatra vonatkozóan (lásd ebben az értelemben: 2020. június 4-i C. F. [Adóellenőrzés] ítélet, C-430/19, EU:C:2020:429, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 E tekintetben azt is hangsúlyozni kell, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információknak lehetővé kell tenniük egyrészt a Bíróság számára, hogy hasznos választ adhasson a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdésekre, másrészt pedig a tagállamok kormányai és az egyéb érdekeltek számára, hogy gyakorolhassák az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikkében számukra biztosított, észrevételek előterjesztésére vonatkozó jogukat. A Bíróságra hárul e jog védelmének biztosítása, tekintettel arra, hogy az említett rendelkezés értelmében az érdekelt felekkel csak az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokat közlik (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Irish Ferries ítélet, C-570/19, EU:C:2021:664, 134. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tartalmára vonatkozó e konjunktív követelmények kifejezetten szerepelnek a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében, amelynek ismerete a kérdést előterjesztő bíróságtól az EUMSZ 267. cikkben létrehozott együttműködés keretében elvárható, és amelyeket szigorúan tiszteletben kell tartania (2014. július 3-i Talasca végzés, C-19/14, EU:C:2014:2049, 21. pont; 2021. szeptember 9-i Toplofikatsia Sofia és társai ítélet, C-208/20 és C-256/20, EU:C:2021:719, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). E követelményeket az Európai Unió Bíróságának a nemzeti bíróságokhoz címzett, az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozó ajánlásai (HL 2019. C 380., 1. o.) 13., 15. és 16. pontja is megemlíti, amely ajánlások jelenleg az Európai Unió Bíróságának a nemzeti bíróságok figyelmébe ajánlott, az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozó ajánlásai (HL 2024. C 6008) új változatának13., 15. és 16. pontjában szerepelnek.

39 A jelen esetben a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés nem felel meg e követelményeknek.

40 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ugyanis nem tartalmazza azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel az e kérdésében említett rendelkezések, különösen a helyes hivatali magatartás európai kódexe rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozóan. E bíróság nem fejti ki az e kódex rendelkezései és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jogszabályok közötti, általa létrehozott kapcsolatot sem. E körülmények között a Bíróság nem tudja megítélni, hogy mennyiben szükséges az említett kérdésre adandó válasz ahhoz, hogy az említett bíróság meghozhassa határozatát.

41 Ebből következik, hogy a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdés elfogadhatatlan.

Az ügy érdeméről

Az első és a második kérdésről a C-372/23. sz. ügyben

42 A C-372/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni az Uniós Vámkódex 15. cikkét és 42. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely pusztán azon tény alapján, hogy a szállított árukra vonatkozó nyilatkozat megfelelő formáját gondatlanságból nem tartották tiszteletben, lehetővé teszi a vámjogszabályok megsértésének megállapítását, illetve azzal, hogy e körülmények között az említett jogsértés elkövetőjével szemben legalább az e jogsértés tárgyát képező áruk vámértékének megfelelő összegű közigazgatási szankciót szabnak ki.

43 Az Uniós Vámkódexnek „A vámhatóságok tájékoztatása” című 15. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a vámellenőrzésekben közvetve vagy közvetlenül részt vevő személyek kötelesek a vámhatóságok rendelkezésére bocsátani a szükséges okmányokat és információkat. E 15. cikk (2) bekezdésének megfelelően a vámáru-nyilatkozat benyújtásával az érintett személy felelősséggel tartozik többek között a nyilatkozatban megadott információk pontosságáért és teljességéért.

44 A jelen ügyben úgy tűnik, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratok arra utalnak, hogy az alapügyekben szóban forgó árukat Törökországból szállították Szerbiába, és Bulgária csupán tranzitország volt. A kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok fenntartása mellett tehát ezen árukat az Uniós Vámkódex 226. cikke értelmében vett „külső árutovábbítási eljárás” alá kellett vonni. E kódex 158. cikke előírja, hogy minden, vámeljárás alá vonásra szánt áruról – a vámszabadterületi eljárást kivéve – az adott vámeljárásnak megfelelő vonatkozó vám-árunyilatkozatot kell benyújtani.

45 Az Uniós Vámkódex 158. cikkével összefüggésben értelmezett 15. cikkének (1) bekezdéséből eredő nyilatkozattételi kötelezettség tiszteletben nem tartása az említett kódex 42. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a „vámjogszabályok betartása elmulasztásának” minősül. Ez utóbbi fogalom ugyanis nem kizárólag a csalárd tevékenységekre vonatkozik, hanem magában foglalja az uniós vámjogszabályok bármely figyelmen kívül hagyását is. Ahhoz, hogy az ilyen figyelmen kívül hagyás az e 42. cikk (1) bekezdése értelmében vett „a vámjogszabályok betartása elmulasztásának” lehessen minősíteni, nincs jelentősége annak, hogy ez a figyelmen kívül hagyás szándékos volt-e, vagy azt gondatlanságból vagy az érintett gazdasági szereplő bármilyen vétkes magatartásának hiányában követték-e el (lásd ebben az értelemben: 2023. november 23-i J. P. Mali ítélet, C-653/22, EU:C:2023:912, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 Ebből következik, hogy az ugyanezen kódex 42. cikke szerinti szankciók alkalmazása arra a helyzetre is vonatkozik, amikor az érintett gazdasági szereplő mulasztását gondatlanságból követi el.

47 Az ilyen figyelmen kívül hagyás következményeit illetően a tagállamok feladata, hogy az Uniós Vámkódex 42. cikke (1) bekezdésének megfelelően hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat írjanak elő, különösen arra az esetre, ha a téves információkat vámáru-nyilatkozatban szolgáltatják (lásd: 2023. november 23-i J. P. Mali ítélet, C-653/22, EU:C:2023:912, 30. pont).

48 Az e szabályozással bevezetett rendszerben előírt feltételek teljesítésének elmulasztása esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó uniós jogszabályok harmonizálásának hiányában a tagállamok hatáskörébe tartozik a számukra megfelelőnek tűnő szankciók megválasztása. Mindazonáltal a szankciók arányosságának az Uniós Vámkódex 42. cikkének (1) bekezdésében előírt követelményével összhangban az e rendelkezés által előírt közigazgatási, illetve büntető intézkedések nem léphetnek túl azon, ami az e jogszabály által jogszerűen elérni kívánt célok megvalósításához szükséges, és ezenfelül e célokhoz képest nem lehetnek túlzottak sem (lásd ebben az értelemben: 2023. június 8-i ZES Zollner Electronic ítélet, C-640/21, EU:C:2023:457, 60. és 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Ennek megfelelően a jogsértések visszaszorítására irányuló szankciók szigorúságának összhangban kell állnia a jogsértés súlyával, különösen a tényleges visszatartó erő biztosítása révén, az arányosság általános elvének tiszteletben tartása mellett (lásd ebben az értelemben: 2017. március

22-i Euro-Team és Spirál-Gép ítélet, C-497/15 és C-498/15, EU:C:2017:229, 42. pont; 2022. február 24-i Agenzia delle dogane e dei monopoli és Ministero dell'Economia e delle Finanze ítélet, C-452/20, EU:C:2022:111, 39. pont).

50 E követelmény nemcsak a jogsértés tényállási elemeinek meghatározását és a bírságok mértékével kapcsolatos szabályok meghatározását illetően, hanem a bírság kiszabása során figyelembe vehető tényezők megítélése tekintetében is köti a tagállamokat (lásd ebben az értelemben: 2023. november 23-i J. P. Mali ítélet, C-653/22, EU:C:2023:912, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a vámtörvény 233. cikkének (1) bekezdésében a csempészet bűncselekménye tekintetében előírt bírság az e jogsértés tárgyát képező áruk vámértékének 100%-a és 200%-a között mozog, így a vámhatóság e bírság összegét az adott ügy valamennyi tényének és körülményének figyelembevételével változtathatja, az elkövetett jogsértés szándékos vagy nem szándékos voltát is ideértve.

52 Mindazonáltal a nemzeti jog által előírt bírság, amelynek összege az áruk vámértékének 100%-a és 200%-a között van, még a vámjogszabálysértések sajátosságaira, különösen azok jelentős gyakoriságára és felderítésének nehézsége esetén sem tűnik összeegyeztethetőnek az általa büntetett összes jogsértés súlyával, különösen ami a váráru-nyilatkozatokkal kapcsolatos kötelezettségeknek a külső árutovábbítási eljárás keretében történő elmulasztását illeti. Egy ilyen szankció ugyanis egyrészt meghaladja az annak biztosításához szükséges mértéket, hogy az ezen eljárás alá vont árukat ne vonják el a vámfelügyelet alól, másrészt aránytalannak tűnik ahhoz a vámtartozáshoz képest, amely az említett eljárás alá vont áruknak a vámfelügyelet alóli elvonása miatt keletkezik (lásd ebben az értelemben: 2020. március 4-i Schenker ítélet, C-655/18, EU:C:2020:157, 44. és 46. pont).

53 Ez a megállapítás annál is inkább érvényes, mivel e szankció hozzáadódik a vámtörvény 233. cikkének (6) bekezdésében előírt szankcióhoz, amelynek értelmében a csempészet tárgyát képező árukat a tulajdonosuktól függetlenül az állam javára kell lefoglalni, és abban az esetben, ha ezen áruk nem található meg, illetve a vámfelügyelet alól kivonták azokat, az elkövetőt az áruk vámértékének, vagy kivitel esetén értéküknek megfelelő összeg megfizetésére kell kötelezni. A csempészet elkövetőjével szemben kiszabható szankciók halmozása ugyanis oda vezethet, hogy az elkövetőt az érintett áruk vámértéke háromszorosának megfizetésére kötelezik.

54 A fenti megfontolásokra tekintettel a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az Uniós Vámkódex 15. cikkét és 42. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely pusztán azon tény alapján, hogy a szállított árukra vonatkozó nyilatkozat megfelelő formáját gondatlanságból nem tartották tiszteletben, lehetővé teszi a vámjogszabályok megsértésének megállapítását. Ezzel szemben e rendelkezésekkel ellentétes az, ha e körülmények között az említett jogsértés elkövetőjével szemben legalább az e jogsértés tárgyát képező áruk vámértékének megfelelő összegű közigazgatási szankciót szabnak ki.

A C-717/22. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről, valamint a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésről

55 A C-717/22. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdéssel, valamint a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdéssel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróságok lényegében arra keresik a választ, hogy úgy kell-e értelmezni az Uniós

Vámkódex 42. cikkének (1) és (2) bekezdését a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy azokkal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely a vámjogszabályok megsértése esetén bírság kiszabása mellett az e jogsértés tárgyát képező áruk elkobzását is előírja. Nemleges válasz esetén e bíróságok azt kívánják megtudni, hogy az ilyen elkobzás akkor is elfogadható-e, ha ezen áruk nem a jogsértés elkövetőjének tulajdonát képezik.

56 Elöljáróban, amint az a jelen ítélet 44. pontjában megállapításra került, az alapügyben szóban forgó árukat – a kérdést előterjesztő bíróságok által elvégzendő vizsgálatok fenntartása mellett – külső árutovábbítási eljárás alá kellett volna vonni. Ily módon, az Uniós Vámkódex 158. cikkének megfelelően ezen áruk vonatkozásában vámáru-nyilatkozatot kellett volna benyújtani.

57 E pontosítást követően és az így átfogalmazott előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések első részét illetően meg kell állapítani, hogy e kódex 42. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy „[a]mennyiben igazgatási szankciók alkalmazására kerül sor, azok többek között a következők közül az egyik, vagy mindkét formát ölthetik: […] a vámhatóságok által kiszabandó pénzbírság, beleértve adott esetben a büntetőjogi szankció helyébe lépő vagy azt felváltó pénzfizetési kötelezettséget; […] az érintett személy által birtokolt valamely engedély visszavonása, felfüggesztése vagy módosítása”.

58 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságok kétségei részben e 42. cikk (2) bekezdésének általuk történő értelmezéséből erednek, amennyiben az kimerítően sorolja fel a vámjogszabályok megsértése esetén alkalmazandó közigazgatási szankciókat.

59 Márpedig, amint arra a főtanácsnok is rámutatott indítványának 63. pontjában, az, hogy e rendelkezés a „többek között” kifejezést alkalmazza, azt tanúsítja, hogy e közigazgatási szankciók listája nem kimerítő, és a tagállamok főszabály szerint az említett rendelkezéstől eltérő közigazgatási szankciókat is előírhatnak, mint például a vámszabálysértés tárgyát képező áruk elkobzását.

60 Ezenfelül, mivel az Uniós Vámkódex nem harmonizálja az e kódex rendelkezéseinek tiszteletben nem tartása esetén alkalmazható szankciókat, a tagállamok jogosultak az alapügyben szóban forgóhoz hasonló közigazgatási szankciók halmozására, azzal a feltétellel, hogy tiszteletben tartják az arányosságnak az e kódex 42. cikkének (1) bekezdésében kimondott követelményét (lásd ebben az értelemben: 2020. március 4-i Schenker ítélet, C-655/18, EU:C:2020:157, 41. és 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 Ami azt a kérdést illeti, hogy a Vámkódex 42. cikkével ellentétes-e az, hogy az árukat elkobozzák annak ellenére, hogy nem tartoznak a bűncselekményt elkövető személy tulajdonába, a Bíróság már megállapította, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a csempészet bűncselekményének elkövetéséhez felhasznált, jóhiszemű harmadik személy tulajdonában álló vagyontárgyak elkobzását, összeegyeztethetetlen a tulajdonhoz való, a Charta 17. cikkének (1) bekezdésében biztosított joggal (lásd ebben az értelemben: 2021. január 14-i Okrazhna prokuratura – Haskovo és Apelativna prokuratura – Plovdiv ítélet, C-393/19, EU:C:2021:8, 56. pont).

62 Ezzel szemben a jogsértésből vagy jogellenes tevékenységből származó jövedelemre, illetve jogsértés elkövetéséhez használt, nem valamely jóhiszemű harmadik félhez tartozó eszközre vonatkozó elkobzási intézkedések a Charta 17. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata

értelmében vett, a tulajdon használatára vonatkozó szabályozás hatálya alá tartoznak (lásd ebben az értelemben: 2024. szeptember 10-i Neves 77 Solutions ítélet, C-351/22, EU:C:2024:723, 82. pont).

63 Annak biztosítása érdekében, hogy a vámszabálysértésekre alkalmazandó közigazgatási szankciók rendszerének valóban visszatartó ereje legyen, ugyanakkor megfeleljen az arányosság követelményének, az ilyen jogsértések elkövetőit ténylegesen meg kell fosztani az e jogsértésekből származó gazdasági előnyöktől, és a szankcióknak a jogsértések súlyával arányos hatást kell tudniuk kifejteni, hogy mindenkit hatékonyan visszatartsanak az azonos jellegű jogsértések elkövetésétől (lásd analógia útján: 2022. február 24-i Agenzia delle dogane e dei monopoli és Ministero dell'Economia e delle Finanze ítélet, C-452/20, EU:C:2022:111, 44. pont).

64 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az elkobzott áruk nem VU, hanem a Sistem Lux tulajdonát képezik. Amint arra többek között a vámigazgatóság és a bolgár kormány is rámutatott írásbeli észrevételeiben, úgy tűnik, hogy e társaság az áruk címzettje és/vagy az uniós árutovábbítási eljárás jogosultja. E társaság tehát e két eset bármelyikében köteles tiszteletben tartani az Uniós Vámkódex 233. cikkéből eredő kötelezettségeket.

65 Ilyen körülmények között nem kizárt, hogy a Sistem Luxot olyan személynek lehessen tekinteni, akivel szemben az e 233. cikkből eredő kötelezettségek be nem tartása esetén felróható e rendelkezés megsértése. A kérdést előterjesztő bíróságok feladata e ténybeli elemek vizsgálata az említett társaság esetleges felelősségének megállapítása érdekében.

66 A jelen ítélet 64. pontjában említett két eset keretében meg kell állapítani, hogy a vámjogszabályok azon céljára tekintettel, hogy megakadályozzák a nem uniós áruknak az Unióba történő jogellenes behozatalát, és hogy az Unió pénzügyi érdekeinek védelme érdekében a behozatali vámok megfelelő beszedésének biztosításával küzdeni lehessen a csalás ellen (lásd ebben az értelemben: 2010. július 15-i DSV Road ítélet, C-234/09, EU:C:2010:435, 33. pont; 2022. április 7-i Kauno teritorinė muitinė ítélet, C-489/20, EU:C:2022:277, 35. pont), ezen áruk kiegészítő szankcióként történő elkobzása, amennyiben azok olyan személy tulajdonában állnak, akinek az Uniós Vámkódex megsértése betudható, arányosnak tűnik, ugyanakkor visszatarthatja az érintett gazdasági szereplőket attól, hogy megsértsék az e kódexből eredő kötelezettségeket, és megakadályozhatja, hogy e gazdasági szereplők abból hasznot húzhassanak.

67 Ezt az értelmezést egyébiránt megerősíti az Uniós Vámkódex 198. cikke (1) bekezdésének a) pontja, amely szerint „[a] vámhatóságoknak minden szükséges intézkedést meg kell hozniuk – beleértve az elkobzást […] is – az árukról történő rendelkezés érdekében […], ha a vámjogszabályok által a nem uniós áruknak az Unió vámterületére való bejuttatásával kapcsolatban megállapított kötelezettségek egyikét nem teljesítették, vagy az árukat a vámfelügyelet alól kivonták".

68 A fenti megfontolásokra tekintettel a C-717/22. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre, valamint a C-372/23. sz. ügyben előterjesztett harmadik és negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az Uniós Vámkódex 42. cikkének (1) és (2) bekezdését a Charta 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely a vámjogszabályok megsértése esetén bírság kiszabása mellett az e jogsértés tárgyát képező áruk elkobzását is előírja, amennyiben azok egy olyan személy tulajdonába tartoznak, akinek az említett jogsértés betudható, feltéve, hogy az e jogsértésre alkalmazandó szankciórendszer összességében megfelel az arányosság követelményének.

A C-717/22. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésről

69 A C-717/22. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését, hogy az alkalmazható a vámjogszabályok megsértésének tárgyát képező áruk elkobzására, amennyiben e jogsértés nem bűncselekménynek, hanem szabálysértésnek minősül. Igenlő válasz esetén e bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni e kerethatározat 1. cikkének negyedik franciabekezdését és a 2014/42 irányelv 2. cikkének 4. pontját, hogy azokkal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy az ilyen elkobzást közigazgatási hatóság rendeli el.

70 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben, akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg az e bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására.

71 E rendelkezés szövegéből következik, hogy e kerethatározat tárgyi hatálya – amint az magából a címéből, valamint (1) preambulumbekezdéséből is kitűnik, amelyek a bűncselekményből származó jövedelmek elkobzására”, illetve a „szervezett bűnözésre” utalnak – a bűncselekményekre korlátozódik (lásd ebben az értelemben: 2023. március 9-i Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” ítélet, C 752/21, EU:C:2023:179, 40. pont).

72 Ezenfelül, az említett rendelkezések csak bizonyos súlyú bűncselekményekre, vagyis az egy évet meghaladó szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekményekre vonatkoznak (lásd ebben az értelemben: 2023. március 9-i Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” ítélet, C-752/21, EU:C:2023:179, 41. pont).

73 Ami az „elkobzás” fogalmát illeti, a 2014/42 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének megfelelően az irányelv 2. cikkének 4. pontjára kell utalni, amely szerint elkobzásnak minősül „valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés” (lásd ebben az értelemben: 2023. március 9-i Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” ítélet, C 752/21, EU:C:2023:179, 42. és 43. pont).

74 Márpedig elegendő annak megállapítása, hogy egyrészt az alapügyben a vámjogszabályok megsértésének tárgyát képező árukat elkobzó határozatot egy közigazgatási jellegű eljárást követően hozták, amely eljárás nem valamely, egy évet meghaladó szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekményre vonatkozott, amint azt a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése előírja, sem pedig általánosságban valamely bűncselekményre.

75 Ebben az összefüggésben pontosítani kell, hogy bár a jelen ügyben a közigazgatási eljárást büntetőeljárás előzte meg, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik, hogy ez utóbbi eljárást intézkedés nélkül megszüntették, így a közigazgatási eljárás megindításakor nem volt folyamatban büntetőeljárás.

76 Másrészt a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az is kitűnik, hogy a szóban forgó áruk elkobzását nem egy, a 2014/42 irányelv 2. cikkének 4. pontja értelmében vett „bíróság” rendelte el, hanem a vámhatóságok.

77 Márpedig a 2005/212 kerethatározat nem alkalmazható abban az esetben, ha a vagyonelkobzást elrendelő határozatot a vámhatóság egy olyan eljárás keretében hozza meg, amely nem valamely bűncselekményre vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2020. március 19-i „Agro In 2001” ítélet, C-234/18, EU:C:2020:221, 61. pont; 2023. március 9-i Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” ítélet, C-752/21, EU:C:2023:179, 46. pont).

78 Mivel e kerethatározat hatálya egyértelműen meghatározásra került, és azt egy jól körülhatárolt területen közös minimumszabályainak kialakítása érdekében fogadták el, amelyet a jelen esetben a büntetőügyekben folytatott együttműködést képez, az említett kerethatározat anyagi hatálya annál kevésbé terjedhet ki az olyan helyzetre, mint amelyről az alapügyben szó van (lásd ebben az értelemben: 2023. március 9-i Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane” ítélet, C 752/21, EU:C:2023:179, 47. pont).

79 A fenti indokok összességére tekintettel a C-717/22. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/212 kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazható a vámjogszabályok megsértése okán elrendelt elkobzási intézkedésre, ha e jogsértés nem valamely, egy évet meghaladó szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekménynek, hanem közigazgatási szabálysértésnek minősül.

A költségekről

80 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 15. cikkét és 42. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely pusztán azon tény alapján, hogy a szállított árukra vonatkozó nyilatkozat megfelelő formáját gondatlanságból nem tartották tiszteletben, lehetővé teszi a vámjogszabályok megsértésének megállapítását. Ezzel szemben e rendelkezésekkel ellentétes az, ha e körülmények között az említett jogsértés elkövetőjével szemben legalább az e jogsértés tárgyát képező áruk vámértékének megfelelő összegű közigazgatási szankciót szabnak ki.

2) A 952/2013 rendelet 42. cikkének (1) és (2) bekezdését, az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, amely a vámjogszabályok megsértése esetén bírság kiszabása mellett az e jogsértés tárgyát képező áruk elkobzását is előírja, amennyiben azok egy olyan személy tulajdonába tartoznak, akinek

az említett jogsértés betudható, feltéve, hogy az e jogsértésre alkalmazandó szankciórendszer összességében megfelel az arányosság követelményének.

3) **A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

az nem alkalmazható a vámjogszabályok megsértése okán elrendelt elkobzási intézkedésre, ha e jogsértés nem valamely, egy évet meghaladó szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő bűncselekménynek, hanem közigazgatási szabálysértésnek minősül.

Aláírások